

Sobre la concessió del premi Nobel de la pau a l'advocada iraniana

Shirin Ebadi

ANTONI SEGURA

El premi Nobel de la pau ha estat concedit, per primera vegada, a una dona musulmana, la jurista iraniana Shirin Ebadi, de 56 anys i infatigable lluitadora pels drets humans, especialment de les dones i els nens, en el seu país. Ha estat una decisió sàvia, justa i políticament oportuna. Potser, altres candidats tenien els mateixos mèrits que Shirin Ebadi per obtenir el guardó, però, en les circumstàncies que travessa el Pròxim Orient, el missatge llançat des d'Oslo era molt necessari.

Shirin Ebadi fou la primera dona jutge de l'Iran, però, la revolució de Khomeini del 1979 li va prohibir seguir exercint la judicatura. Ebadi, tanmateix, no va optar pel camí de l'exili, sinó que continuà al seu país exercint l'advocacia a favor dels més febles. Convencuda que la interpretació de l'Islam que fan els aiatol·làs ultraconservadors és una perversió de l'Islam, defensa que Islam i democràcia no només no són incompatibles, sinó que existeix una vivència de la fe musulmana reconciliable i només practicable en un món més just, lliure i tolerant. El missatge de fe i civisme de Shirin Ebadi, com a Europa els plantejaments de Tariq Ramadan (professor de filosofia a les universitats de Ginebra i Friburg, nét de Hassan al-Banna, fundador dels Germans Musulmans el 1928), és una dura prova per a tots aquells que consideren inevitable un futur xoc de civilitzacions atesa la suposada incompatibilitat entre Islam i democràcia i la tendència al conflicte que emana de les societats musulmanes (Samuel Huntington *dixit* i George W. Bush ho portà a la pràctica). No, el conflicte no és inherent a les societats ni als col·lectius islàmics, sinó a l'ocupació, la tirania, la marginació, la pobresa i la misèria, valors que, massa sovint, constitueixen el pal de paller de la política exterior i de les polítiques

immigratòries occidentals.

El premi concedit a l'advocada iraniana és tot un repte per a les autoritats del seu país, perquè incideix de ple en el pols que, des de fa una dècada, enfronta els reformistes, que donen suport crític i com a mal menor al president Mohammad Khatami, amb els ultraconservadors. Aquests últims segueixen el guia suprem de la revolució i cap de l'Estat, Ali Khamenei, considerat el successor moral i polític de Khomeini, i controlen els tribunals islàmics i el Consell dels Guardians de la Revolució. El passat mes d'agost, aquest consell s'oposà a la proposta del Parlament iranià, on són majoria els reformistes, d'adherir-se a la Convenció de Nacions Unides Sobre els Drets de les Dones. El sistema judicial s'ha convertit en el principal obstacle per dur a terme les propostes dels reformistes i, sovint, hom imposa encara penes de lapidació, de mutilació, de flagel·lacions públiques, etc.

El 1999-2000, quan tingué lloc la revolta dels estudiants en demanda d'accelerar el programa de reformes, Shirin Ebadi hagué de defensar davant dels tribunals islàmics els estudiants i polítics que participaren o donaren suport a la revolta i, poc més tard, els interessos dels familiars d'intel·lectuals, professors, periodistes i polítics reformistes que havien estat assassinats pels serveis d'intel·ligència, que també estan sota el control dels aiatol·làs més ultraconservadors, cosa que li va costar uns mesos de presó. La revolta dels estudiants ha estat considerada el Tiananmen iranià, perquè fou l'expressió d'un malestar molt més general, estès i no sempre políticament conscient, i la part visible

LLUÏSA JOVER

d'una lluita sorda i intensa entre sectors del poder que pugnaven per imposar el seu model polític. Aquesta lluita encara no està tancada. D'una banda, hi ha els sectors més rupturistes, representats per l'aiatol·là dissident Ali Montazeri, successor electe de Khomeini fins que el destituí poc abans de la seva mort (1989), que s'han felicitat per la concessió del Nobel de la pau a Shirin Ebadi, perquè creuen que això pot accelerar el procés de transició iranià. D'altra banda, els sectors més immobilistes, liderats per Ali Khamenei, que rebutgen el premi, perquè consideren que només s'atorga als incondicionals d'Occident i als enemics de l'Islam. Per últim, a la recerca d'un centre impossible, el president Khatami, que utilitza el moviment reformista per aconseguir petites concessions i reformes, però que no es veu amb forces suficients –o li manca decisió o voluntat política (la televisió va trigar hores a donar la notícia de la concessió del Nobel)– per fer front d'una vegada per totes als immobilistes i expulsar-los de les seves parcel·les de poder, que uti-

litzen per impedir la llibertat d'expressió i la transició política. No hi ha dubte que el premi atorgat a Shirin Ebadi contribuirà a sacsejar una situació que semblava congelada després de la reelecció de Khatami el 8 de juny de 2001.

El comitè del Nobel noruec ha llançat, però, un altre missatge amb l'atorgament del premi a Shirin Ebadi i, sens dubte, ha volgut recordar al president Bush i als seus assessors que la situació a l'Iran és massa complexa per despatxar-la amb la inclusió del país en l'Eix del Mal i amenaçar-lo amb una ocupació nord-americana. L'Iran té un funcionament democràtic pel que fa a l'elecció del president de la República, del govern i del Parlament. Al mateix temps, però, és una teocràcia col·lectiva en la mesura que el poder judicial no està obligat per les lleis dictades per l'executiu i que un restringit grup d'aiatol·làs, comandats per Khamenei, vetlla pel manteniment de les essències de la revolució segons la seva particular interpretació. Aquest és el pols i la contradicció a resoldre en un país que conjumina una important exclusió de gènere (ni de lluny, però, equiparable a la que es practica a l'Àrab Saudita, que no figura en cap Eix del Mal) amb una matrícula universitària en què les dones són majoria i una incorporació de la dona al treball sense equivalent en els països veïns àrabs i musulmans. En aquesta complexa situació, incloue l'Iran en l'Eix del Mal és, simplement, donar arguments als immobilistes i impedir que el moviment reformista pugui guanyar el pols.

Per últim, voldria destacar tres missatges de Shirin Ebadi que haurien de moure a la reflexió: "Es pot ser musulmà i disposar d'unes lleis que respectin els drets humans", "El més urgent és que la llibertat d'expressió sigui respectada a l'Iran" i "A l'Iran el combat pel respecte dels drets humans el condueix el mateix poble i el poble està en contra de tota intervenció estrangera".

• ANTONI SEGURA. CATEDRÀTIC D'HISTÒRIA CONTEMPORÀNIA (UB)

Les onades d'occitans a Catalunya

ALBERT MANENT

Els professors Jordi Nadal i Emili Giralt el 1960 van publicar a París, amb un pròleg de l'historiador Fernand Braudel, un llibre sobre la immigració francesa a Catalunya, que representa un enorme esforç de recerca i de síntesi i fou una gran novetat, però que ha trigat vint anys a trobar nous investigadors i encara manca l'estudi total, poble per poble. Tanmateix historiadors locals, com Antoni Massanell, de Vilafranca, J.M. Solà Morales, a Olot; Jaume Agudé, a Vilabella; J.M. Llobet, a Cervera, hi ha fet llurs contribucions posteriors.

Però és sens dubte Jaume Codina, del Prat de Llobregat, qui, en els darrers anys ha donat una forta empena a

l'estudi de les onades d'occitans (que eren anomenats sovint *francesos*) a pobles del Baix Llobregat. Entremig també Nadal i Giralt van publicar una monografia decisiva sobre la qüestió: *La immigració francesa a Mataró durant el segle XVII* (Caixa d'Estalvis de Mataró, 1965), on confirmaren la forta presència dels occitans, també de rossellonesos i minoritàriament de gent que procedia del massís central de França. El 2000 l'editorial Eumo va publicar la versió catalana de l'obra de Nadal i Giralt: *Immigració i redreç (Els francesos a la Catalunya dels segles XVI i XVII)*.

El 1959 Enric Moreu-Rey publicà *Els immigrants francesos a Barcelona* (Institut d'Estudis Catalans). Abastava des del

segle XVI fins al XVIII. Hi afirma que fugien de les lluites civils i religioses i d'haver de fer el servei militar, per bé que la causa principal era l'econòmica, ja que per als immigrants Barcelona era una mena de terra promesa. Moreu hi inventaria una vintena d'oficis dels nouvinguts i diu que els "francesos" formaren confraries religioses a la ciutat només per a ells. Finalment, que el 1603 es documenta el mot despectiu *gavatx* per a qualificar els nous immigrants i que cal no oblidar els fugitius de França a causa de la Guerra Gran i de la Revolució Francesa del 1789.

La terrible Pesta Negra del segle XIV, segons algun historiador, va delmar la població catalana d'un vint-i-cinc per

cent. I durant els segles XV, XVI i XVII les pestes foren cícliques.

Aquest flagell, les assecades i les males collites van produir un buit demogràfic a Catalunya que van cobrir els occitans, i també una minoria de rossellonesos i francesos autèntics. La primera modesta onada d'immigrants transpirinencs i occitans comença a causa de les guerres de Joan II vers 1480, però assoleix una autèntica plenitud durant el XVI. Cal dir que des de la sentència de Guadalupe, de Ferran el Catòlic, es canvià el règim agrari català, perquè no hi havia la quasi esclavitud feudal del "serf de la gleva". Ramon d'Abadal, al pròleg de l'obra de Nadal i Giralt sobre Mataró i els immigrants, afirma que durant el segle XVI es crearen les grans cases pairals, ▶▶▶